

B.-A.-Z. megye szarvas gazdálkodása az elmúlt üzemtervi ciklusban (2007-2017 év) --- 2017. december

Az elmúlt vadgazdálkodási üzemtervi ciklus lejártával célszerű megvizsgálni, hogy a 10 év alatt a gímszarvas teríték adatai hogyan és milyen mértékben változtak. Az adatok tükrében minden új vadászatra jogosult a 20 éves üzemtervi ciklusra hosszú távú szarvasgazdálkodási stratégiát alakíthat ki a tartamos, rentábilis gazdálkodás elérése érdekében.

A gímszarvas hazánk legnagyobb testű kérődző vadfaja. Megyénkben a tisztásokkal és rétekkel tarkított erdőkkel borított hegy- és dombvidék lakója (Bükk hg., Aggteleki-karszt, Cserehát, Zemplén hg.). Újabban a bodrogi erdőben is állandó jelleggel megtelepedett. A populáció az elmúlt tíz évben dél felé az Alföld irányába rohamosan terjeszkedett. A 119 vadászterületből az üzemtervi ciklus végére már 92 területen került terítékre.

A legnemesebb vadfaj teríték adatai az elmúlt 10 évben folyamatos és nagyarányú növekedést mutatott, több mint kétszeresére növekedett az elejtett egyedek száma. A bikák elejtésének arányát a jogosultak betartották (27 %), így a terítéke szintén a kétszeresére növekedett. A bikák korosztályi megoszlásában kis mértékben a fiatal korosztály elejtése dominált, de még mindig sok a középkorú egyedek elejtési aránya. Az idős kori elejtés elenyésző.

A mennyiségi növekedés mellett a minőségi növekedés nem tapasztalható. A megyei átlagsúly nem változott, alatta marad az 5 kg-nak. A trófeák megyei átlagsúlya 4,52 és 4,82 kg között mozgott, és 18-26 %-a kapott érmes minősítést, ami országos szinten közepesnek mondható. Az aranyérmes egyedek száma csekély, főként az Aggteleki-karsztvidéken, a Cserehát északi területén és a Zempléni hegységben kerültek terítékre.

A tíz év alatt a legmagasabb CIC. pontszámot elért trófea (229,04) 2013. évben a Martonyi és Vidéke Vt. területén került terítékre. A legnagyobb agancssúlyú egyed a 2010. évben a 12,30 kg (az átlag két és félszerese) súlyban a Cserehát Cseppkő Vt. büszkélkedhetett, bizonyítva a szarvasgazdálkodás magas fokát.

Hibás kilövések aránya az üzemi ciklus első felében 10 % fölött volt (2008. év 19 %), a mennyiség növekedésével a ciklus második felében ez az érték javult, 10 % alá esett vissza (2012. év 7 %).

A 20 éves üzemi ciklus kedvez a szarvasgazdálkodásnak, hisz egyedei természetes élőhelyen 16-18 évig élnek. A vadászatra jogosultaknak az elkövetkező két évtized alatt lesz ideje megvárni az egyedek golyóérettség elérését.

A vadgazdálkodásra jogosultak a trófea minőség javítása – egyben a fenntartható vadgazdálkodás - érdekében fontos intézkedéseket kell, hogy megtegyenek, miszerint:
Élőhely fejlesztés - táplálkozási, búvó és szaporodási hely biztosítása. Vadföld gazdálkodás – főként a vadkár megelőzése érdekében.

A minőség javítását szolgálja az állomány mennyiségi szabályozása, a relatív sűrű állomány a trófea minőséget negatív irányban befolyásolja. Célszerű a populáció nagyságát a terület eltartóképességéhez igazítani, ügyelve a kor és ivararány megtartására. Az állománycsökkentés a nőivarú egyedek fokozott hasznosításával érhető el. A bikák selejtezését fiatal korban ajánlatos elvégezni.

Gímszarvas teríték adatok:

Év	Vadász terület (db)	Teríték összesen (db)	Teríték %	Bika összesen (db)	Bika %	Érmes összesen (db)	Érmes %	A (db)	E (db)	B (db)
2007/2008	71	1534	100	418	100	104	25	2	13	89
2008/2009	73	1743	114	460	110	110	24	3	26	81
2009/2010	77	1738	113	476	114	86	18	2	16	68
2010/2011	81	2058	134	550	132	120	24	3	19	98
2011/2012	87	2067	135	553	132	114	21	2	21	91
2012/2013	83	2186	143	587	140	109	19	1	24	84
2013/2014	88	2968	193	690	165	174	25	8	33	133
2014/2015	90	3211	209	806	193	208	26	4	52	152
2015/2016	90	3293	215	840	201	185	22	1	41	143
2016/2017	92	3176	207	852	204	217	26	3	48	166

Gímszarvas bika korosztály megoszlása:

Év	Bika összesen (db)	Fiatal (db)	Középkorú (db)	Idős (db)
2007/2008	418	197	204	17
2008/2009	460	231	223	6
2009/2010	476	263	206	7
2010/2011	550	273	265	12
2011/2012	553	319	225	9
2012/2013	587	317	256	14
2013/2014	690	388	293	9

2014/2015	806	457	336	13
2015/2016	840	493	338	9
2016/2017	852	458	376	18

Gímszarvas trófea átlagsúly változása

Év	Trófea átlagsúly (kg)
2007/2008	4,82
2008/2009	4,79
2009/2010	4,60
2010/2011	4,73
2011/2012	4,58
2012/2013	4,57
2013/2014	4,62
2014/2015	4,57
2015/2016	4,52
2016/2017	4.79

Berta Béla